

การใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว Using Figure of Speech in Travel Magazine

รุ่งฤดี แผลงสร¹

Rungrudee Plaengsorn²

(Received: August 24, 2018; Revised: January 30, 2019; Accepted: February 15, 2019)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทและโครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว โดยศึกษาจากนิตยสารท่องเที่ยวจำนวน 2 ฉบับคือนิตยสารอนุสาร อ.ส.ท. และนิตยสารเที่ยวรอบโลก ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2559 จำนวน 24 เล่ม เล่มละ 5 เรื่อง รวม 120 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า นิตยสารท่องเที่ยวทั้งสองฉบับใช้ภาพพจน์ 4 ประเภท ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบเทียบ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ และภาพพจน์ประเภทคำถาม ส่วนการวิเคราะห์โครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวพบว่า มีส่วนประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ กล่าวคือ 1) โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบเทียบ 2) โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบและส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ และ 3) โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 1 ส่วนคือส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบเทียบ ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ รวมทั้งภาพพจน์ประเภทคำถาม

คำสำคัญ: ภาพพจน์ สารคดี นิตยสารท่องเที่ยว

Abstract

This research article aims to analyze the types and structures of figurative language used in travel magazines. We use purposive sampling to draw data from two travel magazines: Osotho Magazine and Thiaw Rob Lok (Travel around the World) Magazine. The issues chosen are from January to December 2016. Five articles from each issue are analyzed for a total of 120 articles.

The findings reveal that the travel magazines use four types of figurative language: 1) comparative figurative. 2) imaginative figurative. 3) sound play figurative and word play figurative. and 4) question figurative. The structural analysis of the four figurative types found in travel magazines reveals that there are 3 elements: vehicles, comparative phrases and tenors: 1) The structure consisting of 3 elements: vehicles, comparative phrases and tenors which includes the comparative figurative. 2) The structure consisting of 2 elements: vehicles and tenors which includes the imaginative figurative. 3) The structure consisting of only one elements: tenors which includes comparative figurative, sound play figurative and word play figurative and the question figurative.

Keywords: Figure of Speech, Feature, Travel Magazine

¹ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² Associate Professor., Thai Section, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

บทนำ

นิยายสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีการนำเสนองานเขียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน โดยเฉพาะงานเขียนประเภทสารคดีที่มีเนื้อหานำเสนอข้อเท็จจริงไปสู่ผู้อ่านประกอบด้วยการใช้ภาษาที่น่าติดตามอ่าน ดังที่ มาลี บุญศิริพันธ์ (2535, หน้า 5) อธิบายถึงเนื้อหาของสารคดีในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิยายสาร ไว้ว่า

ปัจจุบันสารคดีในสื่อสิ่งพิมพ์ได้ครอบคลุมเนื้อหาหลากหลายทั้งด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี การเมือง การปกครอง ฯลฯ ได้ขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งเกิดพัฒนาการนิยายสารประเภทเสนอเนื้อหาในแนวสารคดีเป็นหลักมากมายหลายฉบับ เช่น นิยายสาร “สารคดี” นิยายสาร “ศิลปวัฒนธรรม” นิยายสาร “ดีเคด” นิยายสาร “อ.ส.ท.” เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาในนิยายสารจะมีความเฉพาะเจาะจงตามกลุ่มเป้าหมายของนิยายสารที่แตกต่างกันไป นิยายสารท่องเที่ยวเป็นนิยายสารประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหานำเสนอแหล่งท่องเที่ยวทั้งสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศและนอกประเทศ เนื้อหาในงานเขียนนิยายสารท่องเที่ยวเป็นงานเขียนสารคดีที่ผู้เขียนมุ่งให้ข้อเท็จจริงที่เป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น และยังให้ความเพลิดเพลินจากศิลปะการใช้ภาษาที่น่าติดตามอ่าน ดังที่ มณีภา วรจุระ (2554, หน้า 158) กล่าวถึงการใช้ภาษาสารคดีในนิยายสารไว้ว่า “การเขียนสารคดีนิยายสารผู้เขียนใช้เวลาและความพิถีพิถันในการรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงบทสารคดีมากกว่าการเขียนสารคดีหนังสือพิมพ์ หลังจากรวบรวมข้อมูลเรื่องที่ต้องการเขียนแล้ว ผู้เขียนสารคดีต้องเรียบเรียงเรื่องราวให้สละสลวยน่าอ่าน สื่อสารให้ผู้อ่านทุกระดับเข้าใจง่าย”

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การใช้ภาษาในการนำเสนอเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยว ผู้เขียนต้องใช้ภาษาที่ทำให้เกิดมโนภาพ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ อย่างชัดเจน ภาพพจน์เป็นศิลปะการใช้ภาษารูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยสร้างอรรถรสให้สารคดีในนิยายสารท่องเที่ยวได้อย่างดีเยี่ยม ดังที่ รุ่งฤดี แพลงคร (2549, หน้า 150) กล่าวถึง ความสำคัญของภาพพจน์ในงานเขียนสารคดีว่า “การใช้ภาพพจน์เป็นศิลปะการใช้ภาษารูปแบบหนึ่งที่ทำให้งานเขียนสารคดีน่าติดตามอ่าน เพราะการใช้ภาพพจน์ช่วยให้ผู้อ่านเกิดภาพและภาพนั้นจะช่วยขยายรายละเอียดต่าง ๆ ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ภาพพจน์ยังช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้นด้วย ภาพพจน์จึงมีความสำคัญในงานเขียนสารคดีไม่น้อยกว่าศิลปะการใช้ภาษารูปแบบใด ๆ”

ถึงแม้ว่านิยายสารอนุสาร อ.ส.ท.และนิยายสารที่รวบรวมโลกต่างเป็นนิยายสารประเภทท่องเที่ยว แต่ก็มีความแตกต่างกันด้านเรื่องการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว กล่าวคือ นิยายสารอนุสาร อ.ส.ท. มุ่งเน้นสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย แต่นิยายสารที่รวบรวมโลกมุ่งเน้นสถานที่ท่องเที่ยวในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นิยายสารทั้งสองฉบับมีการใช้ภาพพจน์ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพบรรยากาศสถานที่ท่องเที่ยวหรือความรู้สึกของผู้เขียนได้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บ้านน้ำเชี่ยวหยั่งรากหยัดยีนตัวเองมาจากผู้คนสองศาสนา สามวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันมานานอย่างแน่นแฟ้นยาวนาน ทั้งไทย จีน และมุสลิม (“บ้านน้ำเชี่ยว-แหลมมะขาม หลากนิยามของบ้านสุดแดนดินถิ่นบูรพา.” อนุสาร อ.ส.ท. ตุลาคม 2559, หน้า 24)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานด้วยการใช้คำแสดงกิริยาอาการของมนุษย์คือ “หยั่งรากหยัดเย็น” กับสิ่งที่ไม่มีชีวิตคือ “ชุมชนบ้านน้ำเขียว” เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพของชุมชนที่มีความเป็นมาอันยาวนานอย่างชัดเจนกว่าการใช้ถ้อยคำบรรยายตามปกติ

ไปรยอาหารให้ปลาจำนวนมากที่ขึ้นมากินอาหารพร้อม ๆ กัน จนมองดูคล้ายน้ำเดือด (“Autumn in Kagawa with Au Thanakorn.” เที่ยวรอบโลก. กุมภาพันธ์ 2559, หน้า 65)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้ภาพพจน์อุปมาที่มีคำเชื่อมว่า “คล้าย” เปรียบเทียบให้เห็นภาพปลาจำนวนมากที่ขึ้นมากินอาหารจนมีลักษณะเหมือนน้ำเดือดผุดขึ้นมามากมาย

ด้วยเหตุนี้จะเห็นได้ว่า ภาพพจน์เป็นศิลปะการใช้ภาษาในรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้งานเขียนสารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวมีความน่าสนใจติดตามอ่าน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ประเภทและโครงสร้างของการใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวดังกล่าว เพื่อชี้ให้เห็นว่า การใช้ภาพพจน์เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของศิลปะการใช้ภาษา ที่ช่วยให้งานเขียนสารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวที่น่าติดตามอ่านมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ประเภทและโครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวจากนิตยสารท่องเที่ยวจำนวน 2 ฉบับคือนิตยสารอนุสาร อ.ส.ท. และนิตยสารเที่ยวรอบโลก ซึ่งนิตยสารแต่ละฉบับออกวางจำหน่ายเดือนละ 1 เล่ม รวม 24 เล่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจะรวบรวมสารคดี (features) โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2559 เล่มละ 5 เรื่อง รวม 120 เรื่อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิตยสารท่องเที่ยว หมายถึง นิตยสาร 2 เล่ม ได้แก่ นิตยสารอนุสาร อ.ส.ท. และนิตยสารเที่ยวรอบโลก ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สํารวจเอกสาร หนังสือ และปริญญาณิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
2. เก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูลการใช้ภาพพจน์จากนิตยสารอนุสาร อ.ส.ท. และนิตยสารเที่ยวรอบโลก ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม 2559 จำนวน 24 เล่ม เล่มละ 5 เรื่อง รวม 120 เรื่อง
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์
4. เรียบเรียงข้อมูลตามข้อ 3 ทั้งนี้ได้เสนอผลการวิจัยโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ดังนี้
 - 4.1 บทนำ
 - 4.2 การทบทวนวรรณกรรม
 - 4.3 วิเคราะห์ประเภทของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว
 - 4.3.1 ภาพพจน์ประเภทความเปรียบ
 - 4.3.2 ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ

4.3.3 ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ

4.3.4 ภาพพจน์ประเภทคำถาม

4.4 วิเคราะห์โครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว

4.4.1 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ

4.4.2 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ

4.4.3 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 1 ส่วนคือส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ

4.5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การทบทวนวรรณกรรม

ภาพพจน์ (figures of speech) หมายถึงการเรียบเรียงถ้อยคำเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพขึ้นในใจหรือเกิดความรู้สึกที่เด่นชัดยิ่งกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา ภาพพจน์จัดเป็นศิลปะการใช้ภาษาประเภทหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการใช้ภาษาที่ผิดไปจากปกติ ไม่ได้อยู่ในกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ภาพพจน์แต่ละประเภท จะมีแบบแผนเฉพาะตัว ที่ผู้อ่านสามารถเห็นความแตกต่างได้ การใช้ภาพพจน์มีใช้ในภาษาพูดและภาษาเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง

ประเภทของภาพพจน์แบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่ (รุ่งฤดี แผลงศร, 2561, หน้า 10 – 17)

1. ภาพพจน์ประเภทความเปรียบเทียบ เนื้อหาของภาพพจน์ประเภทนี้มีลักษณะการเปรียบเทียบ 3 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 ภาพพจน์ความเปรียบเทียบที่ประกอบด้วยส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ ได้แก่ อุปมา (simile) และอุปลักษณ์ (metaphor)

ลักษณะที่ 2 ภาพพจน์ความเปรียบเทียบโดยปรากฏส่วนที่นำมาเปรียบเทียบให้เห็นเท่านั้น ได้แก่ อุปลักษณ์ ในรูปแบบการเปรียบเทียบโดยใช้อุปลักษณ์โดยนัย (implicit metaphor) นามนัย (metonymy) สัมพจน์ (synecdoche) และสัญลักษณ์ (symbol)

ลักษณะที่ 3 ภาพพจน์ความเปรียบเทียบโดยการยกตัวอย่างจากเรื่องราวต่าง ๆ ได้แก่ การอ้างถึง (allusion) แนวเทียบ (analogy) และอุปมานิทศน์ (allegory)

2. ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ เนื้อหาของภาพพจน์ประเภทนี้เกิดจากจินตนาการของนักเขียน ในการสมมุติสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ทำกิริยาอาการหรือมีความรู้สึกเหมือนมนุษย์ หรือการพูดกล่าวเกินความจริง ได้แก่ บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต (personification) สมมุติภาวะ (apostrophe) และอติพจน์ (hyperbole)

3. ภาพพจน์ประเภทความแย้งหรือตรงข้าม เนื้อหาของภาพพจน์ประเภทนี้มีลักษณะสำคัญ คือการใช้คำหรือข้อความที่ขัดแย้งกัน แต่ความขัดแย้งนั้นกลับทำให้นัยของงานเขียนมีความสละสลวย น่าอ่าน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ การแฝงนัย (irony) ปฏิปท (anticlimax) คำคม (epigram) ปฏิพจน์ (oxymoron) ปฏิทรรศน์ (paradox) และภาวะแย้ง (antithesis)

4. **ภาพพจน์ประเภทเล่นเสียงและเล่นคำ** เนื้อหาของภาพพจน์ประเภทนี้ ผู้เขียนจะใช้เสียงหรือคำมาเปลี่ยนแปลงความหมายใหม่ หรือเป็นการเล่นจังหวะของคำ หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สัทพจน์หรือการเลียนเสียงธรรมชาติ (onomatopoeia) และการเล่นคำ (pun)

5. **ภาพพจน์ประเภทใช้ประโยคคำถาม** เป็นการใช้ประโยคคำถามในงานเขียน คำถามดังกล่าว ผู้เขียนไม่ต้องการคำตอบ เพราะทาบคำตอบดีอยู่แล้ว แต่เป็นการถามเพื่อนเน้นความสะเทือนใจ หรือตัดพ้อต่อว่า หรือให้ผู้ผู้อ่านคิดหาคำตอบในปัญหานั้น นอกจากนี้ การตั้งคำถามยังทำหน้าที่บอกเล่าเรื่องราวได้ด้วย ภาพพจน์ประเภทนี้มีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น คำถามเชิงวาทศิลป์ ปฏิเสธ (rhetorical question) หรือปฏิเสธ (interrogation)

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว” แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ส่วนคือประเภทของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวและโครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเภทของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว

ประเภทของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวพบ 4 ประเภท ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ และภาพพจน์ประเภทคำถาม ดังนี้

1.1 **ภาพพจน์ประเภทความเปรียบ** เป็นภาพพจน์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบสิ่งสองสิ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา จากการใช้ภาพพจน์ประเภทนี้ในนิตยสารท่องเที่ยวพบการใช้ภาพพจน์ประเภทความเปรียบ 4 ประเภท ได้แก่ อุปมา (simile) อุปลักษณ์ (metaphor) นามนัย (metonymy) และการอ้างถึง (allusion) ดังนี้

1.1.1 **อุปมา**คือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง ภาพพจน์อุปมาเป็นภาพพจน์ที่มีโครงสร้างเขียนได้ง่ายและการใช้อุปมาเปรียบเทียบก็ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบได้ชัดเจนกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา ดังนั้นจะพบการใช้ภาพพจน์อุปมาอย่างสม่ำเสมอในสารคดีท่องเที่ยว ดังตัวอย่างที่ (1-4)

(1) นกนางแอ่นบ้านตัวหนึ่งโฉบบินตรงขอบฟ้า ปีกเรียวเล็กนั้นดูบอบบางคล้ายว่าตัวเล็ก ลอยคว้างกลางลมหนาว (“แม่เงา ขุนเขาและกาลเวลา.” อนุสาร อ.ส.ท. มกราคม 2559, หน้า 40)

(2) ธนบัตรเหมือนใบไม้ จับจ่ายใช้สอยเหมือนไม่มีวันหมด (“ท้ายเหมือง ก่อนเรื่องราวจะเลือนหาย.” อนุสาร อ.ส.ท. มีนาคม 2559, หน้า 65)

(3) ภาพหน้าต่างทะเลฟ้าเขียวระยิบระยับราวคริสทัลกับหมู่เกาะที่เกิดจากภูเขาไฟก็เฝยโถมให้เห็นอยู่เบื้องล่าง (“Greece all time classic.” เที่ยวรอบโลก. เมษายน 2559, หน้า 60)

(4) ในขณะที่บ้านเรือนผู้คนดั้งเดิมมีลักษณะเป็นหลังเล็ก ๆ พอเพียงเหมือนอยู่ในเมืองตุ๊กตา (“ICELAND ดินแดนที่ถูกตรึงไว้ด้วยเส้นขอบฟ้า.” เที่ยวรอบโลก. มิถุนายน 2559, หน้า 78)

1.1.2 **อุปลักษณ์**คือการเปรียบเทียบของสองสิ่งทีโดยธรรมชาติแล้วแตกต่างกัน แต่นำมาเปรียบเหมือนกับว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยใช้คำว่า “เป็น” หรือ “คือ” เป็นคำช่วยเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างที่ (5-8)

(5) ขณะที่ยุงเขาทอดทิวเป็นกำแพงสีเขียวยังคงโอบล้อมทุกอณูของปางมะพร้าวเอาไว้ในหมอกหนาวและความเงิบงัน (“ปางมะพร้าว ชีวิตใต้เงื้อมเงาขุนเขาท่ามกลางหมอก.” อนุสาร อ.ส.ท. มกราคม 2559, หน้า 83)

(6) เขาพุร้อนคือหัวใจของแม่น้ำภาชี ภูเขาแห่งนี้ห่มคลุมด้วยป่าดิบชื้น (“หัวใจแห่งผืนป่าตะนาวศรี.” อนุสาร อ.ส.ท. เมษายน 2559, หน้า 43)

(7) Natsume Soseki นักเขียนที่ได้ชื่อว่าเป็นเซคสเปียร์ของญี่ปุ่น (“Enjoy Shikoku with All Shikoku Rail Pass.” เที่ยวรอบโลก. มกราคม 2559, หน้า 80)

(8) เพราะมันไม่มีที่ให้หลบหลนหวาดได้เลย ทำได้เพียงนั่งลงบนพื้นและทำตัวเป็นก้อนหิน (“เดินทะเลเมฆ พิชิตใจตัวเอง.” เที่ยวรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 99)

1.1.3 นามนัยเป็นการใช้คำหรือวลีแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะหรือคุณสมบัติ หรือความสัมพันธ์กับสิ่งที่แทนมาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด จากการวิเคราะห์ข้อมูลนิยายสารท่องเที่ยวพบการใช้นามนัยเพื่อใช้แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นรูปแบบการเปรียบเทียบรูปแบบหนึ่งที่ช่วยสร้างความเด่นชัดให้กับสารคดีท่องเที่ยวเรื่องนั้นอย่างดี ดังตัวอย่างที่ (9-10)

(9) ไม่ต้องทำงานตากแดดตากฝนในป่าคอนกรีตที่ร้อนระอุอีกต่อไป (“วิถีช่าง วิถีคนและตักบาตรบนหลังช้าง เทศกาลซุมนุ่มครั้งยิ่งใหญ่เมืองสุรินทร์.” อนุสาร อ.ส.ท. กรกฎาคม 2559, หน้า 31)

“ป่าคอนกรีต” แทน ชุมชนเมืองที่มีตึกสูงจำนวนมาก ผู้เขียนสารคดีนำตึกสูง ๆ จำนวนมากในเมืองเปรียบเทียบกับป่าที่อยู่ในภูเขา โดยเรียกแทนว่า “ป่าคอนกรีต” ช่วยทำให้ผู้อ่านเห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

(10) เราเดินทางผ่านส่วนหัวของมังกรมาแล้ว ตอนนี้เข้าสู่ส่วนกลางของมังกร ได้แก่จังหวัดกิกุ (“SHORYUDO ตามรอยมังกร.” เที่ยวรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 83)

“มังกร” แทน จังหวัดกิกุของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเปรียบเป็นส่วนกลางของตัวมังกรในการเดินทางท่องเที่ยวของผู้เขียนสารคดีตามเส้นทางจังหวัดจากใต้ขึ้นเหนือของภูมิภาค Chubu ประเทศญี่ปุ่น

1.1.4 การอ้างถึงคือภาพพจน์ที่ใช้การยกข้อความอ้างจากสำนวน สุภาษิต คำคม คำพูดของบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่รู้จักกันทั่วไป เพื่อเปรียบเทียบกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการกล่าวถึงการกล่าวอ้างถึงนี้จะช่วยเชื่อมโยงความคิดให้ผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาพพจน์ในสารคดีท่องเที่ยวพบการอ้างถึง 3 ลักษณะคือการอ้างถึงด้วยการใช้สำนวนหรือสุภาษิต การอ้างถึงด้วยการใช้คำพูดของบุคคลต่าง ๆ และการอ้างถึงด้วยการใช้ตำนานหรือประวัติความเป็นมาของสถานที่ ดังตัวอย่างที่ (11-13)

(11) เนื่องจากทหารไทยมีจำนวนน้อยกว่า แม้จะมีฝีมือแค่ไหน สุดท้ายย่น้ำน้อยก็แพ้ไฟแตกพ่ายล้มตายไปก่อนที่จะทัพหนุนจะตามมาทัน (“อยุธยา อ่างทอง สิ่งบุรี ทางสายนี้มีแต่ “พระ.” อนุสาร อ.ส.ท. สิงหาคม 2559, หน้า 23)

ตัวอย่างข้างต้นใช้การอ้างถึงสำนวน “น้ำน้อยยอมแพ้ไฟ” ทำให้เห็นภาพทหารไทยที่มีจำนวนน้อยกว่าทหารพม่า จึงต้องพ่ายแพ้ในการทำสงครามครั้งนั้น

(12) ที่มีอะ โนน้ำมีปลา โนนามีข้าว แต่ถ้าย้ายมาแถบริมทะเลเราจะเจอไข่มุกและอาหารทะเลอุดมสมบูรณ์ (“MIE ไข่มุกญี่ปุ่นเม็ดงาม.” เที่ยวรอบโลก. ธันวาคม 2559, หน้า 68)

ตัวอย่างข้างต้นอ้างถึงข้อความในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงคือ “โนนน้ำมีปลา โนนามีข้าว” ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดมิเอะ ประเทศญี่ปุ่น

(13) Enoshima เป็นเกาะแห่งเทพเจ้า ซึ่งชาวญี่ปุ่นนิยมมาขอพรเรื่องความรัก ตามตำนานความรักของเบนเทน (Benten หรือ Benzaiten) เทพีแห่งความรักกับมังกรห้าเศียร ที่ตกหลุมรักเทพธิดาและ

ให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่ทำร้ายชาวบ้าน และจะคอยปกป้องจากภัยธรรมชาติ ด้วยหวังจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเทพธิดาผู้งดงาม (“TRAVEL AROUND TOKYO by rail.” ที่ยวรอบโลก. ตุลาคม 2559, หน้า 64)

ตัวอย่างข้างต้นอ้างถึงตำนานความรักของเบนเทน (Benten หรือ Benzaiten) ที่เอโนชิมะ (Enoshima) ประเทศญี่ปุ่น

1.2 ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ เกิดจากจินตนาการของนักเขียนในการสมมุติสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ทำกริยาอาการหรือมีความรู้สึกเหมือนมนุษย์ หรือการพูดกล่าวเกินความจริง ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการที่พบในสารคดีท่องเที่ยวมี 2 ประเภท ได้แก่ บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต (personification) และอติพจน์ (hyperbole) ดังนี้

1.2.1 บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัตคือภาพพจน์ที่นำสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมมาทำกริยาอาการ หรือมีความรู้สึกนึกคิดเหมือนมนุษย์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัตเป็นภาพพจน์ที่ผู้เขียนสารคดีนิยมใช้อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเป็นภาพพจน์ที่ช่วยสร้างภาพให้เกิดขึ้นในใจของผู้อ่านได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ดังตัวอย่างที่ (14-15) ผู้เขียนสารคดีนำกริยา “กำลังตื่นล้มตา” “ทักทาย” มาใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตคือ “ตัวเมืองสระแก้ว” “ลมหนาว” ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพเคลื่อนไหวที่ชัดเจนกว่าการใช้ถ้อยคำบรรยายทั่วไป ดังนี้

(14) แสงแรกสาดส่อง ตัวเมืองสระแก้วกำลังตื่นล้มตา (“บนถนนสายตะวันออก จากนครนายกถึงจันทบุรี.” อนุสาร อ.ส.ท. พฤษภาคม 2559, หน้า 52)

(15) ลมหนาวที่คาดไว้พัดกรูมาทักทายแบบไม่ให้ผิดหวัง (“SHORYUDO ตามรอยมังกร.” ที่ยวรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 80)

1.2.2 อติพจน์คือภาพพจน์ที่ใช้คำพูดกล่าวเกินความจริง ภาพพจน์ความเปรียบประเภทอติพจน์เป็นภาพพจน์อีกประเภทหนึ่งที่พบได้อย่างสม่ำเสมอในนิตยสารท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาพพจน์ประเภทอติพจน์จะช่วยเน้นอารมณ์ความรู้สึกเพื่อบอกว่าสิ่งที่กล่าวถึงมีปริมาณมากเหลือเกิน ดังนั้น การใช้อติพจน์ของผู้เขียนจึงมีเจตนาให้ข้อความที่กล่าวนั้นมีน้ำหนักยิ่งขึ้น ด้วยการกล่าวเกินความจริง ทำให้เป็นภาพของเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงชัดเจนมากขึ้น ดังตัวอย่างที่ (16-17)

(16) เจ้าหน้าที่เล่าให้ฟังว่า หินบางก้อนยังไม่หยุดเจริญเติบโตและบอบบาง แค้โดนนิ้วป้าย ครั้งเดียวก็สามารถทิ้งร่องรอยได้นานนับปี (“เที่ยวตามครรลอง คลองสองแพรก.” อนุสาร อ.ส.ท. มิถุนายน 2559, หน้า 39)

(17) ในโลกเศษอันอันแสนดี ริมหทะเลสาบติดกับท่าเรือและสถานีรถไฟขึ้นภูเขา แบบเดิน 3 ก้าวถึง (“Swiss Historic Hotels.” ที่ยวรอบโลก. พฤศจิกายน 2559, หน้า 78)

1.3 ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ พบว่าผู้เขียนมักนิยมใช้การเล่นเสียง ได้แก่ การเลียนเสียงตามธรรมชาติและการเล่นคำ การซ้ำเสียง ส่วนการเล่นคำพบการซ้ำคำและการซ้ำกลุ่มคำ ดังนี้

1.3.1 การเล่นเสียง จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวพบว่า มีการเล่นเสียงที่พบอย่างสม่ำเสมอ 2 ลักษณะ ได้แก่ การเลียนเสียงธรรมชาติและการเล่นคำ ดังตัวอย่างที่ (18-21)

(18) ยามสายที่ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่ เสียงประทัดเปรี๊ยะปรั๊งไปทั่วหัวเขา (“โลกใบเล็กกลางทะเลชลบุรีเกาะสี่ซั้ง.” อนุสาร อ.ส.ท. พฤษภาคม 2559, หน้า 64)

(19) **เฮ้ยยยยยยยยย!!!!** คือเสียงอุทานของคนทั้งรถ เมื่อยามรถเลี้ยวโค้ง (“New Zealand Drive more discover more!” เทียบรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 63)

ตัวอย่างที่ (18)-(19) เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติเกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่โดยการเลียนเสียงต่าง ๆ ในธรรมชาติตามที่มนุษย์ได้ยิน ตัวอย่างที่ (18) เป็นการเลียนเสียงประทัดมีเสียงดัง “เปรี้ยบปร้าง” ส่วนตัวอย่างที่ (19) เป็นการเลียนเสียงอุทานของมนุษย์ “เฮ้ยยยยยยยยย” ซึ่งการเขียนรูป “ย” ยาวหลายตัวยังทำให้ผู้อ่านเห็นภาพเสียงร้องอุทานชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในนิยายสารทองเทียวยังพบว่า มีการใช้ภาพพจน์เลียนเสียงธรรมชาติทั้งการเลียนเสียงสัตว์ เลียนเสียงเครื่องจักรกล หรือการเลียนเสียงปรากฏการณ์ธรรมชาติอีกด้วย

(20) ระเบิดคลื่นโยกโยนบ้านในน้ำให้โยกไหว ขณะเราต่างผ่นพักหลับใหลในฟาร์มสเตย์ ของบังโสบ (“บ้านโคกใคร สายน้ำ ขุนเขา และหลากเรื่องราวของมุสลิมริมเล.” อนุสาร อ.ส.ท. มิถุนายน 2559, หน้า 56)

ตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนสารคดีซ้ำเสียงพยัญชนะต้น “ย” และซ้ำเสียงสระ “โ” คำว่า “โยกโยน” และ “โยก” ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพบ้านที่อยู่ในน้ำถูกคลื่นพัดบ้านให้เคลือนไหวไปมา

(21) ร้านขายกระเป๋าแบรนด์ญี่ปุ่น **สีสันสไต** ส่งประกายวิบวับแวววาม (“TRAVEL AROUND TOKYO by rail.” เทียบรอบโลก. ตุลาคม 2559, หน้า 62)

ตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนสารคดีซ้ำเสียงพยัญชนะ “ส” คำว่า “สีสันสไต” และซ้ำเสียงพยัญชนะ “ว” คำว่า “วิบวับแวววาม” ทำให้เห็นภาพประกายของกระเป๋าใหม่ที่มีสีสันสไตชวนให้ซื้อ

ตัวอย่างที่ (20)-(21) เป็นการซ้ำเสียงด้วยการซ้ำเสียงพยัญชนะหรือเสียงสระ เพื่อช่วยทำให้เห็นภาพเคลือนไหวของคำที่ซ้ำเสียงนั้นอย่างชัดเจนมากขึ้น อันก่อให้เกิดความเปรียบที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเด่นชัด

1.3.2 การเล่นคำคือการพลิกแพลงคำโดยนำคำที่มีรูปพ้องกันหรือใกล้เคียงกันมาเล่นเชิงความหมาย จากการศึกษาข้อมูลการใช้ภาพพจน์ในนิยายสารทองเทียวยพบการเล่นคำ 2 ประเภท ได้แก่ การซ้ำคำคำเดียวและการซ้ำกลุ่มคำ เพื่อให้ได้ความหมายต่างไปจากเดิม หรือนัยความหมายเดิมของคำ ดังตัวอย่างที่ (22-25)

(22) บนเส้นทางอันยาวไกล เรียวปีกบอบบางนั้น **อาจ**เผชิญฟ้าฝนหรือพายุร้าย **อาจ**พลัดหลงจากฝูงหรือ**อาจ**ทดลองเรียนรู้เส้นทางใหม่ (“แม่เงา ขุนเขาและกาลเวลา.” อนุสาร อ.ส.ท. มกราคม 2559, หน้า 42)

(23) ภัณฑารักษ์ผู้นำชมเป็นผู้ที่มี passion แบบคนญี่ปุ่นซึ่งรักในสิ่งที่ตนเองทำอยู่อย่างหมดหัวใจ เขารู้จักต้นไม้ทุกต้น ดอกไม้ทุกดอก เล่าเรื่องราวเกร็ดเล็กน้อยของทุกต้นได้แบบไม่น่าเบื่อ (“Himeji CITY AND CASTLE.” เทียบรอบโลก. กุมภาพันธ์ 2559, หน้า 57)

ตัวอย่างที่ (22)-(23) เป็นการเล่นคำด้วยการใช้คำคำเดียวกันซ้ำ ๆ เพื่อย้ำเน้นความหมายของคำที่ต้องการซ้ำ การซ้ำคำคำเดียวทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพถึงเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ จึงทำให้ความหมายของข้อความเด่นชัดขึ้นด้วย

ส่วนตัวอย่างที่ (24)-(25) เป็นการเล่นคำด้วยการซ้ำกลุ่มคำ โดยกลุ่มคำจะประกอบด้วยคำคำเดียวกันอย่างน้อย 1 คำ การซ้ำกลุ่มคำนี้ช่วยเน้นย้ำความหมายของข้อความทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

(24) ในวันหยุดจะมีประชาชนมาเที่ยว...แต่ถ้าใครไม่ถนัดด้าน**แก้บน**ขอเชิญไป**แก้ล่าง**ท่ามกลางบรรยากาศเย็นสบายจนไม่อยากจะออกจากสุขาของวัดสระเตื้อ... (“อยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ทางสายนี้มีแต่ “พระ”.” อนุสาร อ.ส.ท. สิงหาคม 2559, หน้า 25)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนสารคดีซ้ำคำว่า “แก้” ในการซ้ำกลุ่มคำคือ “แก้บน” หมายถึง การเซ่นสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามที่ได้นบนบานไว้ และ “แก้ล่าง” หมายถึง การทำธุระส่วนตัวในห้องสุขา ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพจากการเล่นคำของผู้เขียนสารคดี ด้วยการซ้ำกลุ่มคำโดยการเลือกใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามคือ “บน” และ “ล่าง” ในกลุ่มคำ ซึ่งทำให้เห็นภาพชัดเจนมากขึ้น

(25) ตีวงล้อมรอบเนินอะโครโพลิสกันไป**เสียกว้าง** เพลินกับต้นส้มที่เรียงรายอยู่บนฟุตบอลทั่วเมืองกัน**เสียเพลิน** ในที่สุดเราก็ได้เวลาเริ่มโตเขาขึ้นสู่นครบนที่สูงแห่งนี้กัน**เสียที** (“GREECE All Time Classic.” เทีวรอบโลก. เมษายน 2559, หน้า 62)

ตัวอย่างข้างต้น ผู้เขียนสารคดีซ้ำคำว่า “เสีย” ในการซ้ำกลุ่มคำ ได้แก่ “เสียกว้าง” “เสียเพลิน” และ “เสียที” ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพความ “กว้าง” และความ “เพลิน” ในการท่องเที่ยวอะโครโพลิส ประเทศกรีซ

1.4 ภาพพจน์ประเภทคำถาม เป็นการใช้ข้อความซึ่งเป็นคำถาม แต่คำถามนั้นบอกคำตอบอยู่ในตัว ไม่ต้องการคำตอบ คือคำถามนั้นทำหน้าที่บอกเล่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าภาพพจน์ประเภทคำถามใช้เพื่อบอกเล่าเรื่องราวหรือเพื่อให้ข้อคิดกับผู้อ่าน ดังตัวอย่างที่ (26-27)

(26) ตอนนั้นผมเข้าใจทันทีเลยว่า**เหตุใด**จึงต้องใช้รถและคนขับในพื้นที่ กำลังของรถและความคึกคักบนเส้นทางเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะนั่นหมายถึงความปลอดภัยของทุกคนที่จะขึ้นลงคอยนี้ (“ภูชี้ดาวดินแดนที่รอการมาเยือน.” อนุสาร อ.ส.ท. กุมภาพันธ์ 2559, หน้า 69)

ตัวอย่างที่ (26) เป็นการใช้ภาพพจน์ประเภทคำถามเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องการคำตอบของคำถาม “เหตุใด”

(27) ส่วนของประตูทางเข้าที่แสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันของคนทุกคนขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคนใหญ่โตมาจาก**ไหน** ก็ต้องรู้จักก้มศีรษะ (“The Iconic Cities BY Rail from Kansai to Hiroshima.” เทีวรอบโลก. มิถุนายน 2559, หน้า 83)

ตัวอย่างที่ (27) เป็นการใช้ภาพพจน์ประเภทคำถามเพื่อให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านด้วยการใช้คำถาม “ไหน” เป็นการตั้งคำถามโดยไม่ต้องการคำตอบจากผู้อ่าน แต่ต้องการให้ข้อคิดกับผู้อ่านว่า ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกัน

จากการวิเคราะห์ประเภทของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวจะเห็นได้ว่า นักเขียนนิยมใช้ภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ ทั้งภาพพจน์ประเภทความเปรียบ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ ภาพพจน์ประเภทเล่นเสียงและเล่นคำ รวมทั้งภาพพจน์ประเภทคำถาม เพื่อทำให้ผู้อ่านเห็นภาพการเล่าเรื่องในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งภาพคน สัตว์ สิ่งของ หรือธรรมชาติ รวมทั้งแสดงอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียน ฯลฯ ได้อย่างเห็นภาพชัดเจนกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา

2. โครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว

โครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ และภาพพจน์ประเภทคำถาม พบว่า มีส่วนประกอบ 3 ส่วน ได้แก่

ภาพที่ 1 โครงสร้างของภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ ส่วนที่ต้องการเปรียบ คำช่วยเปรียบ และส่วนที่นำมาเปรียบ

- 1) ส่วนที่ต้องการเปรียบคือส่วนตัวตั้งที่ผู้เขียนยกมากล่าวก่อน อาจเป็นคำหรือข้อความก็ได้ โดยมีตำแหน่งอยู่หน้าคำช่วยเปรียบ
 - 2) คำช่วยเปรียบคือส่วนเชื่อมระหว่างส่วนที่ต้องการเปรียบและส่วนที่นำมาเปรียบ
 - 3) ส่วนที่นำมาเปรียบคือส่วนตัวเปรียบที่ผู้เขียนกล่าวเปรียบเทียบกับส่วนตัวตั้ง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพเปรียบเทียบได้อย่างชัดเจน อาจเป็นคำหรือข้อความก็ได้ โดยมีตำแหน่งอยู่หลังคำช่วยเปรียบ
- โครงสร้างของภาพพจน์ดังกล่าวข้างต้นมีส่วนประกอบ 3 ส่วน 2 ส่วน และ 1 ส่วนตามลำดับ ดังนี้

2.1 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบ คำช่วยเปรียบ และส่วนที่นำมาเปรียบ ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบคืออุปมาและอุปลักษณ์ ซึ่งมีโครงสร้างของภาพพจน์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนที่ต้องการเปรียบเป็นคำและส่วนที่นำมาเปรียบเป็นข้อความ 2) ส่วนที่ต้องการเปรียบเป็นข้อความและส่วนที่นำมาเปรียบเป็นคำ และ 3) ส่วนที่ต้องการเปรียบและส่วนที่นำมาเปรียบเป็นข้อความ ดังตัวอย่างที่ (28-33)

(1) (2) (3)

(28) ปาโพรเปรียบตั้งมารดาผู้เมตตา (“หัวใจแห่งผืนป่าตะนาวศรี.” อนุสาร อ.ส.ท. เมษายน 2559, หน้า 43)

(1) (2) (3)

(29) (หยาดน้ำ) แฉียงราวหिनงอกหินย้อยตามชายคา ยิ่งทำให้ต้องถ่ายรูปไว้แทบจะทุกหลัง (“SHORYUDO ตามรอยมังกร.” เทียวรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 84)

ตัวอย่างที่ (28)-(29) ข้อความหมายเลข 1 “ปาโพร” (“หยาดน้ำ) แฉียง” คือส่วนที่ต้องการเปรียบซึ่งเป็น “คำ” ข้อความหมายเลข 2 “เปรียบตั้ง” “ราว” คือคำช่วยเปรียบ และข้อความหมายเลข 3 “มารดาผู้เมตตา” “หिनงอกหินย้อยตามชายคา ยิ่งทำให้ต้องถ่ายรูปไว้แทบจะทุกหลัง” คือส่วนที่นำมาเปรียบซึ่งเป็น “ข้อความ”

(1) (2) (3)

(30) เฟิร์นบัวแฉก (Dipteris conjugata) ซึ่งมีใบขนาดใหญ่รูปทรงคล้ายพัด (“ขึ้นเขาเข้าคลอง มองเห็นมากกว่าทะเลที่เกาะช้าง.” อนุสาร อ.ส.ท. ตุลาคม 2559, หน้า 14)

(1) (2) (3)

(31) เพราะมันไม่มีที่ให้หลบลมหนาวได้เลย ทำได้เพียงนั่งลงบนพื้นและทำตัวเป็นก้อนหิน (“เดินทะเลเมฆ พิชิตใจตัวเอง.” เทียวรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 99)

ตัวอย่างที่ (30)-(31) ข้อความหมายเลข 1 “เฟิร์นบัวแดง (Dipteris conjugata) ซึ่งมีใบขนาดใหญ่ รูปทรง” “ทำได้เพียงนั่งลงบนพื้นและทำตัว” คือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบซึ่งเป็น “ข้อความ” ข้อความหมายเลข 2 “คล้าย” “เป็น” คือคำช่วยเปรียบเทียบ และข้อความหมายเลข 3 “พัด” “ก้อนหิน” คือส่วนที่นำมาเปรียบเทียบซึ่งเป็น “คำ”

(1) (2) (3)

(32) ตามสันดอยคือไร่ชาอุหลงเรียงรายคล้ายภูเขาปูด้วยไหมพรมสีเขียว (“แม่สลอง-วา วิ-แม่แอบ ชีวิตใหม่ในแผ่นดินพระราชฯ.” อนุสาร อ.ส.ท. พฤศจิกายน 2559, หน้า 38)

(1) (2) (3)

(33) Natsume Soseki นักเขียนที่ได้ชื่อว่าเป็นเซคสเปียร์ของญี่ปุ่น (“Enjoy Shikoku with All Shikoku Rail Pass.” เที่ยวรอบโลก. มกราคม 2559, หน้า 80)

ตัวอย่างที่ (32)-(33) ข้อความหมายเลข 1 “ตามสันดอยคือไร่ชาอุหลงเรียงราย” “Natsume Soseki นักเขียนที่ได้ชื่อว่าเป็น” คือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบซึ่งเป็น “ข้อความ” ข้อความหมายเลข 2 “คล้าย” “เป็น” คือคำช่วยเปรียบเทียบ และข้อความหมายเลข 3 “ภูเขาปูด้วยไหมพรมสีเขียว” “เซคสเปียร์ของญี่ปุ่น” คือส่วนที่นำมาเปรียบเทียบซึ่งเป็น “ข้อความ”

2.2 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบและส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการคือบุคคลาธิษฐานและอติพจน์ ซึ่งมีโครงสร้างของภาพพจน์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบเป็นคำและส่วนที่นำมาเปรียบเทียบเป็นข้อความ และ 2) ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบและส่วนที่นำมาเปรียบเทียบเป็นข้อความ ดังตัวอย่างที่ (34-37)

(1) (2)

(34) ขุนเขายังคงเหมือนเดิม ขณะกาลเวลามอบความเนิบช้า ให้ผมซึมซับว่าสิ่งตรงหน้าล้วนมีความหมาย (“แม่เงา ขุนเขาและกาลเวลา.” อนุสาร อ.ส.ท. มกราคม 2559, หน้า 43)

(1) (2)

(35) ไถ่ตง (Taitung) ต้อนรับเราด้วยสายฝนที่โปรยปราย (“300 Km in Taiwan ความฝัน ได้หวน จักรยาน.” เที่ยวรอบโลก. มกราคม 2559, หน้า 100)

ตัวอย่างที่ (34)-(35) ข้อความหมายเลข 1 “กาลเวลา” “ไถ่ตง (Taitung)” คือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบซึ่งเป็น “คำ” ข้อความหมายเลข 2 “มอบความเนิบช้า ให้ผมซึมซับว่าสิ่งตรงหน้าล้วนมีความหมาย” “ต้อนรับเราด้วยสายฝนที่โปรยปราย” เป็นส่วนที่นำมาเปรียบเทียบซึ่งเป็น “ข้อความ”

(1) (2)

(36) ผมหลงจากรถด้วยร่างกายที่ถูกเขย่าจนเครื่องในคลอนไปหมด (“ภูชี้ดาว ดินแดนที่รอการมาเยือน.” อนุสาร อ.ส.ท. กุมภาพันธ์ 2559, หน้า 69)

(1) (2)

(37) ป่าหินปูนรูปร่างประหลาดตาสูงตระหง่านเสียดเมฆ (“อุ้ยัน จินมูมใหม่ที่ได้รู้จัก.” เที่ยวรอบโลก. มีนาคม 2559, หน้า 123)

ตัวอย่างที่ (36)-(37) ข้อความหมายเลข 1 “ผมหลงจากรถด้วยร่างกาย” “ป่าหินปูนรูปร่างประหลาดตา” คือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบซึ่งเป็น “ข้อความ” ข้อความหมายเลข 2 “ที่ถูกเขย่าจนเครื่องในคลอนไปหมด” “สูงตระหง่านเสียดเมฆ” คือส่วนที่นำมาเปรียบเทียบซึ่งเป็น “ข้อความ”

2.3 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 1 ส่วนคือส่วนที่นำมาเปรียบ ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบคือนามนัยและการอ้างถึง ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำคือการเลียนเสียงธรรมชาติ การซ้ำเสียง การซ้ำคำคำเดียว และการซ้ำกลุ่มคำ รวมทั้งภาพพจน์ประเภทคำถาม

โครงสร้างของภาพพจน์ดังกล่าวเหล่านี้พบว่า ประกอบด้วยส่วนประกอบ 1 ส่วนที่เป็นคำและข้อความ ดังนี้

2.3.1 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 1 ส่วนที่เป็นคำ ได้แก่ คำเดี่ยว คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำ พบในภาพพจน์ประเภทความเปรียบคือนามนัย กับภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ ได้แก่ การซ้ำคำคำเดียวและการซ้ำเสียง ดังตัวอย่างที่ (38-41)

(38) บ้านเธอ บ้านฉันที่แท้แล้วคือบ้านหลังเดียวกัน (“บ้านน้ำเขียว-แหลมมะขาม หลากนิยามของบ้านสุดแผ่นดินถิ่นบูรพา.” อนุสาร อ.ส.ท. ตุลาคม 2559, หน้า 32)

(39) เราแนะนำให้ออกไปเที่ยวเล่นสำรวจเมืองอื่น ๆ ในจังหวัดเดียวกันบ้าง โดยมีดาวเด่นที่อยากแนะนำ แถมไปง่ายแบบเข้าไปเย็นกลับ ได้แก่ Kurashiki (“Things to do in Okayama City.” เทียบรอบโลก. มกราคม 2559, หน้า 73)

(40) อาจเพราะเราเดินทางมาในตอนกลางคืน จึงไม่ได้เห็นว่า หนทางที่ไต่ขึ้นมาสู่ที่ตั้งเมืองนั้นคดเคี้ยวเพียงใด (“FROM BAGUIO TO MANILA เมืองที่อากาศเย็นสบายที่สุดในฟิลิปปินส์.” เทียบรอบโลก. มิถุนายน 2559, หน้า 107)

(41) แต่ที่เราอดไม่ได้ต้องแวะไปอุดหนุนเพราะอากาศบนดอยหนาวเหน็บก็คือน้ำเก็กฮวยผสมน้ำผึ้งร้อน ๆ ชานมร้อน ๆ กินกับโรตีสีร้อน ๆ เป็นออร์เดิร์ฟ (“ตามรอยพระบาท บนดอยอ่างขาง.” อนุสาร อ.ส.ท. พฤศจิกายน 2559, หน้า 31)

ตัวอย่างที่ (38) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ที่เป็นคำเดี่ยว ในภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำคือการซ้ำคำคำเดียว “บ้าน” ตัวอย่างที่ (39) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ที่เป็นคำประสม ในภาพพจน์ประเภทความเปรียบคือนามนัย “ดาวเด่น” ตัวอย่างที่ (40) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ที่เป็นคำซ้อน ในภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำคือการซ้ำเสียงพยัญชนะ “ค” คำว่า “คดเคี้ยว” และตัวอย่างที่ (41) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ที่เป็นคำซ้ำ ในภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำคือการซ้ำคำคำเดียวด้วยไม้ยมก

2.3.2 โครงสร้างของภาพพจน์ที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ 1 ส่วนที่เป็นข้อความ พบในภาพพจน์ประเภทความเปรียบคือการอ้างถึง ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำคือการซ้ำกลุ่มคำ รวมทั้งภาพพจน์ประเภทคำถาม ดังตัวอย่างที่ (42-49)

(42) ...งานพัฒนาที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมนั้น ดูจะยากเสียยิ่งกว่าการเข็นครกขึ้นภูเขา (“รำลึกด้วยรัก ร.9 ของชาวไทย.” อนุสาร อ.ส.ท. ธันวาคม 2559, หน้า 15)

(43) สำหรับเขียนเที่ยว เวลาเดินทางแต่ละทริป มักดีดลูกคิดรางแก้วไว้เสมอว่า ต้องมีความคุ้มค่าคุ้มราคา... (“Japan-Korea 2 in 1 trip with Korean Air.” เทียบรอบโลก. กรกฎาคม 2559, หน้า 77)

ตัวอย่างที่ (42)-(43) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ที่เป็นข้อความในภาพพจน์ประเภทความเปรียบคือ การอ้างถึงด้วยการใช้สำนวนหรือสุภาษิตคือ “เข็นครกขึ้นภูเขา” และ “ดีดลูกคิดรางแก้ว”

(44) ยามเย็นเมื่อแสงตะวันรอนนบเป็นเวลาหย่อนกายในน้ำ หย่อนใจกับลมเย็นและภาพสวยเบื้องหน้าได้อย่างรื่นรมย์นัก (“เกาะช้าง กลางทะเลเสน่ห์สะพรั่งบนฝั่งกระจ่างตัวตน.” อนุสาร อ.ส.ท. พฤษภาคม 2559, หน้า 41)

(45) มีไม่กี่ประเทศในโลกหรอก **ที่ไปแล้วไปอีก ไปแล้วไปอีก และไปแล้วไปอีก** ได้บ่อย ๆ คุณว่าไหม (“Korea Nice to see you again!.” ที่เที่ยวรอบโลก. สิงหาคม 2559, หน้า 97)

ตัวอย่างที่ (44)-(45) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ที่เป็นข้อความในภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียง และ เล่นคำคือการซ้ำกลุ่มคำ “หย่อน...” และ “ไปแล้วไปอีก”

ส่วนภาพพจน์ประเภทคำถามที่มีโครงสร้างประกอบด้วย 1 ส่วนที่เป็นข้อความพบว่า ส่วนที่นำมาเปรียบประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนคำแสดงคำถามและส่วนของคำถาม กล่าวคือ “ส่วนคำแสดงคำถาม” คือคำที่ใช้บอกคำถาม แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ 1) คำแสดงคำถามที่ต้องการคำตอบ เช่น ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม เท่าไร ฯลฯ 2) คำแสดงคำถามที่ต้องการคำตอบรับหรือตอบปฏิเสธ เช่น หรือไม่ ไหม ฯลฯ และ “ส่วนของคำถาม” แสดงเนื้อความของคำถามที่ใช้บอกเรื่องราวหรือให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ดังตัวอย่างที่ (46-49)

(46) เมื่อสายลมเย็นแห่งฤดูร้อนพัดผ่านมา **ใครกันเล่าจะปฏิเสธการเดินทางสู่สามแหล่งท่องเที่ยวกลางอันดามัน** (“สี่สันภูเกิด พีพี สิมิลัน.” อนุสาร อ.ส.ท. เมษายน 2559, หน้า 124)

(47) ชาวศรีลังกาที่ดูแล้วคิดว่าให้ฟังว่า ตั้งแต่เขาเข้ามาที่วัดนี้เมื่อปี 1990 ก็เห็นอีกาตัวนี้แล้ว มันจะบินมาที่วัดตั้งแต่เช้าและอยู่จนถึงเย็นทำอย่างนี้มาตลอด 26 ปี! **ไหนแล้วอีกาตัวนี้จะมีอายุเท่าไรกัน** (“Sri Lanka beyond expectation.” ที่เที่ยวรอบโลก. กรกฎาคม 2559, หน้า 48)

ตัวอย่างที่ (46)-(47) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ประเภทคำถามที่ส่วนคำแสดงคำถามต้องการคำตอบคือคำว่า “ใคร” และ “เท่าไร”

(48) บุรีรัมย์ เมืองที่เคยมีคำกล่าวถึงเล่น ๆ ว่าแห้งแล้ง อดอยาก **บางที่อาจจะถึงคราวต้องนั่งกินไปนับสตางค์กันไปจนเมื่อยมือเลยหรือไม่** (“Chang International ระดับโลกแห่งเมืองปราสาทสองยุค.” อนุสาร อ.ส.ท. เมษายน 2559, หน้า 21)

(49) แล้วคุณล่ะ ถือตัวสวิสทราเวลพาสเที่ยวครึ่งหน้า วางแผนเที่ยวเมืองเล็กเมืองน้อย **ในสวิสไว้บ้างหรือยัง** ไม่น่า คุณอาจได้พบการเดินทางที่มีสี่สัน สนุกสนาน และสัมผัสความเป็นสวิสท้องถิ่นยิ่งกว่าที่เคย (“Rail Journey to Swiss little towns.” ที่เที่ยวรอบโลก. พฤศจิกายน 2559, หน้า 71)

ตัวอย่างที่ (48)-(49) เป็นโครงสร้างของภาพพจน์ประเภทคำถามที่ส่วนคำแสดงคำถามต้องการคำตอบรับหรือปฏิเสธคือคำว่า “หรือไม่” และ “หรือยัง”

นอกจากนี้ จากตัวอย่างที่ (46)-(49) โครงสร้างส่วนของคำถามพบว่า มีเนื้อความของคำถามที่ใช้บอกเรื่องราวหรือให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ดังนั้น การใช้คำถามดังกล่าวผู้เขียนไม่ต้องการคำตอบจากผู้อ่าน แต่เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของเรื่องที่น่าเสนอได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า โครงสร้างของภาพพจน์ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ภาพพจน์ประเภทความเปรียบ ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ ภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ และภาพพจน์ประเภทคำถามจะมีโครงสร้างของภาพพจน์ประกอบด้วยส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ ภาพพจน์ดังกล่าวอาจมีโครงสร้างของภาพพจน์ที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน 2 ส่วน และ 1 ส่วนแตกต่างกันไป

แม้ว่าภาพพจน์ทั้ง 4 ประเภทจะมีส่วนประกอบของโครงสร้างที่แตกต่างกัน แต่ส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนล้วนทำหน้าที่สร้างภาพ สื่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนมายังผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพของสถานที่ ท่องเที่ยวนั้นอย่างชัดเจน รวมทั้งเกิดความเพลิดเพลินจากการอ่านสารคดีของนิตยสารท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นจนจบด้วย

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อพิจารณาเพื่ออภิปรายผลสำคัญ ดังนี้

1.1 สารคดีท่องเที่ยวเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทหนึ่ง ซึ่งนำเสนอความรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผ่านการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ ดังที่ ธีรภาพ โลหิตกุล (2552, หน้า 136) อธิบายความหมายของ สารคดี ไว้ว่า “สารคดีคือการนำเอาข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมานำเสนอโดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ ดังนั้นเมื่อคิดจะเขียน “สารคดี” จะต้องคำนึงถึงข้อมูลและกลวิธีการนำเสนอในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ เนื้อหา (ข้อมูล) 50 : รูปแบบ (กลวิธีการนำเสนอ) 50” จะเห็นได้ว่า กลวิธีการนำเสนอในงานเขียนสารคดีประกอบด้วยศิลปะการใช้ภาษาและรูปแบบการนำเสนอ ที่จะทำให้นเนื้อหาของสารคดีน่าติดตามอ่าน งานเขียนประเภทสารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกับงานเขียนสารคดีประเภทอื่น ที่ผู้เขียนนำเสนอสาระความรู้ข้อเท็จจริงจากการท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ด้วยการเรียบเรียงถ้อยคำให้มีศิลปะในการใช้ภาษาอย่างสละสลวยน่าติดตามอ่าน

การใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยวเป็นศิลปะการใช้ภาษาประเภทหนึ่ง ที่ผู้เขียนสารคดีมักนิยมนำมาใช้ เพื่อช่วยให้เห็นภาพสถานที่ท่องเที่ยว หรือช่วยแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้เขียนได้อย่างชัดเจน ยิ่งกว่าการใช้ถ้อยคำทั่วไป เนื่องจากโครงสร้างของภาพพจน์จะประกอบด้วยส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ กล่าวคือ “คำช่วยเปรียบเทียบ” และ “ส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ” ทั้งสองส่วนนี้จะช่วยสร้างมโนภาพให้ผู้อ่านเข้าใจ “ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ” ได้ชัดเจน จึงก่อให้เกิดอรรถรสในการอ่านสารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวอย่างแจ่มชัดกว่าการใช้ถ้อยคำธรรมดา

1.2 ภาพพจน์ที่พบได้อย่างสม่ำเสมอในการเขียนสารคดีของนิตยสารท่องเที่ยวคือภาพพจน์ประเภทความเปรียบเทียบ ได้แก่ อุปมาและการอ้างถึง ภาพพจน์ประเภทใช้จินตนาการ ได้แก่ บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต และ อติพจน์ รวมทั้งภาพพจน์ประเภทการเล่นเสียงและเล่นคำ ได้แก่ การเลียนเสียงธรรมชาติและการเล่นคำ

เนื่องจากเนื้อหาของสารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวเป็นการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ผู้อ่านอาจยังไม่เคยไปท่องเที่ยว ผู้เขียนสารคดีจึงใช้ภาพพจน์ดังกล่าว เพื่อเปรียบเทียบสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งแสดงอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้เขียนที่ได้ไปสัมผัสกับสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจและมองเห็นภาพตามอย่างชัดเจน ผู้อ่านจึงเกิดความรู้สึกเหมือนกับได้ไปสัมผัสกับสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นด้วยตนเองอย่างแท้จริง ดังที่ อิงอร สุพันธ์ภูวนิช (2554, หน้า 83-85) ได้อธิบายถึงผลของการใช้ภาพพจน์ไว้ 4 ประการ ซึ่งช่วยทำให้งานเขียนน่าติดตามอ่านสรุปได้ดังนี้

1) ภาพพจน์ให้ความสำเร็จอารมณ์ เนื่องจากผู้อ่านได้ใช้ความคิดและจินตนาการเปรียบเทียบได้กับการที่เราก้าวออกจากจุดหนึ่งไปสู่อีกจุดหนึ่ง มีความเคลื่อนไหวตื่นตัว ไม่เฉาซึมเซาในระหว่างติดตามอ่าน ได้สังเกตพิจารณาเห็นสิ่งที่เหมือนกันหรือสิ่งที่แตกต่างกัน

2) ภาพพจน์ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เท่ากับว่าทำให้งานเขียนเข้าสู่ประสาทสัมผัสทั้งการได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส ฯลฯ ได้ร่วมประสบการณ์ที่นักเขียนถ่ายทอดได้อย่างง่ายและชัดเจนขึ้น จึงทำให้เข้าใจและเข้าถึงงานเขียนนั้นได้มากยิ่งขึ้น

3) ภาพพจน์ให้ความเข้มข้นทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น ด้วยการให้ความแตกต่าง-ความขัดแย้ง ความเหมือน-ความผกผัน และทัศนคติที่อยู่ในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ฯลฯ

4) ภาพพจน์ช่วยให้กล่าวแต่น้อยคำ แต่ได้ความมาก สื่อความและสื่ออารมณ์ได้คมชัด กว้าง และลึก

จะเห็นได้ว่า การใช้ภาพพจน์เป็นศิลปะการใช้ภาษา ซึ่งช่วยสร้างมโนภาพให้ผู้อ่านเห็นภาพ เกิดอารมณ์และความรู้สึกตามผู้เขียนอย่างแจ่มชัด ดังนั้น การใช้ภาพพจน์จึงช่วยให้ถ้อยคำของงานเขียน สารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวมีอรรถรสน่าติดตามอ่านตั้งแต่ต้นจนจบ

3. การเข้าใจโครงสร้างทั้ง 3 ส่วนคือส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบของภาพพจน์แต่ละประเภทจะช่วยให้ผู้เขียนเลือกใช้คำหรือข้อความเปรียบเทียบเทียบกับ “ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ” ได้ตรงตามความต้องการของผู้เขียนสารคดี ทำให้อ่านเห็นภาพและเข้าใจเรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ ภาพสถานที่ท่องเที่ยวในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ได้แก่ การเล่าถึงลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นว่า “อย่าแปลกใจว่าทำไมค้างคาวถึงชอบถ้ำฟุงซ้าง เพราะมันช่างเย็นสบายคล้ายติดเครื่องปรับอากาศ” (“เที่ยวตามครรลอง คลองสองแพรก.” อนุสาร อ.ส.ท. มิถุนายน 2559, หน้า 39) ตัวอย่างดังกล่าว ผู้เขียนสารคดีใช้ภาพพจน์อุปมา เพื่อเปรียบเทียบความเย็นสบายของถ้ำฟุงซ้างว่า “คล้ายติดเครื่องปรับอากาศ” ในส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ

การเล่าถึงสภาพอากาศของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นว่า “ลมหนาวที่คาดไว้พัดกรุณาทักทายแบบไม่ให้ผิดหวัง” (“SHORYUDO ตามรอยมังกร.” เที่ยวรอบโลก. พฤษภาคม 2559, หน้า 80) ตัวอย่างนี้ผู้เขียนสารคดีใช้ภาพพจน์บุคลาธิษฐานหรือบุคคลวัต เพื่อทำสิ่งไม่มีชีวิตให้มีชีวิตด้วยการเปรียบเทียบ “ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ” คือ “ลมหนาว” ว่าสามารถ “ทักทาย” ผู้เขียนสารคดีได้เหมือนมนุษย์

การเล่าถึงสภาพภูมิประเทศของสถานที่ท่องเที่ยวว่า “เพราะทางรถวิ่งในอุทยานไม่ใช่ถนนลาดยาง ต้องขับลุยไปบนดินกรวดและทราย จึงมีแต่ฝุ่นคลุ้งและหัวสั่นหัวโคลนเอวเคล็ด” (“One Life LUXURY AFRICAN SAFARI by Cool Fahrenheit 93°.” เที่ยวรอบโลก. ธันวาคม 2559, หน้า 44) ตัวอย่างนี้ผู้เขียนสารคดีใช้ภาพพจน์ อติพจน์กล่าวเกินความจริงเพื่อให้ผู้อ่านเห็นสภาพภูมิประเทศของแอฟริกาในการท่องเที่ยวแบบซาฟารี ด้วยการเปรียบเทียบ “ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ” ว่า “ทางรถวิ่งในอุทยานไม่ใช่ถนนลาดยาง ต้องขับลุยไปบนดินกรวดและทราย” และกล่าวถึง “ส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ” เกินความจริงว่า “หัวสั่นหัวโคลนเอวเคล็ด”

การเล่าถึงความรู้สึกของผู้คนว่า “เมื่อรวมกับศรัทธาที่ว่านกยูงคือปางหนึ่งของพระพุทธเจ้า ผู้คนถื่นนี้จึงเชื่อว่านกยูงคือนกยูงคู่หนึ่งของพระครูบาศรีวิชัย” (“แม่บ่อกใน ความรัก ศรัทธา และนกยูงไทย.” อนุสาร อ.ส.ท. กุมภาพันธ์ 2559, หน้า 56) ตัวอย่างดังกล่าวผู้เขียนสารคดีใช้ภาพพจน์อุปลักษณะเพื่อเปรียบเทียบความรู้สึก “ศรัทธา” ของคนบ้านแม่บ่อกในว่า มีความศรัทธานกยูง เพราะ “คือปางหนึ่งของพระพุทธเจ้า” และ “คือนกยูงคู่หนึ่งของพระครูบาศรีวิชัย” ในส่วนที่นำมาเปรียบเทียบ

จะเห็นได้ว่า หากผู้เขียนเข้าใจโครงสร้างของภาพพจน์แต่ละประเภทและเลือกใช้คำหรือข้อความในส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ต้องการเปรียบเทียบ คำช่วยเปรียบเทียบ และส่วนที่นำมาเปรียบเทียบอย่างเหมาะสม

ดังตัวอย่างข้างต้น จะทำให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพและความรู้สึกตามที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ รวมทั้งทำให้สารคดีในนิตยสารท่องเที่ยวที่น่าติดตามอ่านตั้งแต่ต้นจบจนด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรศึกษาภาพพจน์ในสารคดีประเภทอื่น ๆ เช่น สารคดีอัตชีวประวัติ สารคดีชีวประวัติ สารคดีให้ความรู้ ฯลฯ ว่ามีการใช้ภาพพจน์ประเภทใด

2.2 ควรศึกษาภาพพจน์ในงานเขียนของนักเขียนที่มีผลงานเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองว่า มีการใช้ภาพพจน์ประเภทใด ภาพพจน์ช่วยให้งานเขียนของนักเขียนดังกล่าวมีความน่าสนใจติดตามอ่านเพียงใด

2.3 ควรศึกษารูปแบบของการใช้ภาษาประเภทอื่น ๆ ในนิตยสารท่องเที่ยว เช่น การใช้ประโยค การใช้โวหาร ฯลฯ ว่ามีรูปแบบอย่างไร

บรรณานุกรม

- กนกวัจน วรงค์ชุ่ม. (พฤษภาคม 2559). "SHORYUDO ตามรอยมังกร." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 405, หน้า 78-88.
- ชมพูนุท กองชนะ. (พฤศจิกายน 2559). "Rail Journey to Swiss little towns." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 411, หน้า 52-71.
- ฐากร โกมารกุล ณ นคร. (พฤษภาคม 2559). "โลกใบเล็กกลางทะเลชลบุรีเกาะสีชัง." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 10, หน้า 60-70.
- ฐากร โกมารกุล ณ นคร. (พฤศจิกายน 2559). "แม่สลอง-วาวิ-แม่แอบ ชีวิตใหม่ในแผ่นดินพระราชฯ." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 57 ฉบับที่ 4, หน้า 34-44.
- ฐากร โกมารกุล ณ นคร. (มกราคม 2559). "ปางมะผ้า ชีวิตได้เงื่อมเงาขุนเขาหม่มหมอก." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 6, หน้า 78-90.
- ทศพร ภูสณง. (กุมภาพันธ์ 2559). "ภูชี้ดาวดินแดนที่รอการมาเยือน." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 7, หน้า 66-76. ฉบับที่ 10 หน้า 48-58.
- ธเนศ งามสม. (มกราคม 2559). "แม่เงา ขุนเขาและกาลเวลา." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 6, หน้า 38-46.
- ธเนศ งามสม. (มีนาคม 2559). "ท้ายเหมือง ก่อนเรื่องราวจะเลือนหาย." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 8, หน้า 58-70.
- ธเนศ งามสม. (เมษายน 2559). "หัวใจแห่งผืนป่าตะนาวศรี." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 9, หน้า 38-48.
- ธเนศ งามสม. (พฤษภาคม 2559). "บนถนนสายตะวันออก จากนครนายกถึงจันทบุรี." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56
- ธีรภาพ โลหิตกุล. (2552). *กว่าจะเป็นสารคดี*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อานเนอริ่ง.
- นฤพนธ์ กันทา. (มกราคม 2559). "300 Km in Taiwan ความฝัน ได้วัน จักรยาน." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 401, หน้า 100.
- นิศารัตน์. (มกราคม 2559). "Eat and Travel Italy with Cool Fahrenheit 93°." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 401, หน้า 44-58.

- นิศารัตน์. (กุมภาพันธ์ 2559). Autumn in Kagawa with Au Thanakorn. *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 402, หน้า 64-75.
- นิศารัตน์. (กุมภาพันธ์ 2559). "Himeji CITY AND CASTLE." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 402, หน้า 48-62.
- นิศารัตน์ สีสตะสุวรรณ. (พฤศจิกายน 2559). "Swiss Historic Hotels." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 411, หน้า 76-84.
- ปิยะฤทัย ปิโยพีระพงศ์. (เมษายน 2559). "สี่สันภูเกิด พีพี สิมิลัน." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 9, หน้า 24-36.
- ปิยะฤทัย ปิโยพีระพงศ์. (พฤษภาคม 2559). "เกาะช้าง กลางทะเลเส้นที่สะพรั่งบนฝั่งกระจ่างตัวตน." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 10, หน้า 34-46.
- ปิยะฤทัย ปิโยพีระพงศ์. (ตุลาคม 2559). "ขึ้นเขา เข้าคลอง มองเห็นมากกว่าทะเลที่เกาะช้าง." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 57 ฉบับที่ 3, หน้า 10-20.
- พระคุณ บุญเนตร. (มิถุนายน 2559). "เที่ยวตามครรลอง คลองสองแพรก." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 11, หน้า 32-40.
- พระคุณ บุญเนตร. (สิงหาคม 2559). "อยุธยา อ่างทอง สิงห์บุรี ทางสายนี้มีแต่ "พระ"." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 57 ฉบับที่ 1, หน้า 16-26.
- พริมา อ่วมเจริญ. (มิถุนายน 2559). "บ้านโคกไคร สายน้ำ ขุนเขา และหลากเรื่องราวของมุสลิมริมเล." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 11, หน้า 52-60.
- พริมา อ่วมเจริญ. (ตุลาคม 2559). บ้านน้ำเขียว-แหลมมะขาม หลากนิยามของบ้านสุดแผ่นดินถิ่นบูรพา. *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 57 ฉบับที่ 3, หน้า 22-32.
- ภัทรียา. (เมษายน 2559). "Greece all time classic." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 404, หน้า 50-65.
- ภัทรียา. (มิถุนายน 2559). "FROM BAGUIO TO MANILA เมืองที่อากาศเย็นสบายที่สุดในฟิลิปปินส์." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 406, หน้า 104-110.
- มนวิภา วรจุริระ. (2554). "ภาษาหนังสือพิมพ์และนิตยสาร." ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาเพื่อการสื่อสาร หน่วยที่ 8-15*. พิมพ์ครั้งที่ 15. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2553). *การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ประกายพริ้ง.
- มาเหมี่ยว. (กรกฎาคม 2559). "Japan-Korea 2 in 1 trip with Korean Air." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 407, หน้า 76-86.
- "รำลึกด้วยรัก ร.9 ของชาวไทย." (ธันวาคม 2559). *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 57 ฉบับที่ 5, หน้า 8-32.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2549). ภาพพจน์ในงานเขียนสารคดี : การวิเคราะห์โครงสร้าง. *วารวัลย์รวมบทความวิชาการเนื่องในวาระเกษียณอายุราชการผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลยา ช่างขวัญยืน*. (หน้า 150-177). นครปฐม, พี.เพรส.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2561). *รายงานวิจัยเรื่องการใช้ภาพพจน์ในนิตยสารท่องเที่ยว*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาทีชา. (มิถุนายน 2559). "The Iconic Cities BY Rail from Kansai to Hiroshima." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 406, หน้า 80-90.

- วาทีชา. (สิงหาคม 2559). "Korea Nice to see you again!." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 408, หน้า 96-102.
- ศิริเพชร เขียมพันธ์. (มีนาคม 2559). "อุ้ย! จีนมุมใหม่ที่ได้อู้อัก." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 403, หน้า 122-124.
- อรณิษ รุจิวิพัฒน์. (พฤษภาคม 2559). "New Zealand Drive more discover more!" *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 405, หน้า 50-70.
- อภิรักษ์ บัวหนักดี. (เมษายน 2559). "Chang International ระดับโลกแห่งเมืองปราสาทสองยุค." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 9, หน้า 12-22.
- อภิรักษ์ บัวหนักดี. (กรกฎาคม 2559). "วิถีช้าง วิถีคน และตักบาตรบนหลังช้าง เทศกาลชุมนุมครั้งยิ่งใหญ่ เมืองสุรินทร์." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 56 ฉบับที่ 12, หน้า 22-32.
- อภิรักษ์ บัวหนักดี. (พฤศจิกายน 2559). "ตามรอยพระบาท บนดอยอ่างขาง." *อนุสาร อ.ส.ท.* ปีที่ 57 ฉบับที่ 4, หน้า 26-33.
- อารีจิง. (ตุลาคม 2559). "TRAVEL AROUND TOKYO by rail." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 410, หน้า 60-68.
- อนุสรณ์ สนะพันธ์. (พฤษภาคม 2559). "เดินทะเลเมฆ พิชิตใจตัวเอง." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 405, หน้า 98-105.
- อัฏมา มหารมณ. (มิถุนายน 2559). "ICELAND ดินแดนที่ถูกตรึงไว้ด้วยเส้นขอบฟ้า." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 406, หน้า 70-78.
- อิงอร สุพันธุ์วินิจ. (2554). *วรรณกรรมวิจารณ์ : ร้อยกรองปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : ธนาเพชร.
- Ball Pattareeya. (ธันวาคม 2559). "MIE ไข่มุกญี่ปุ่นเม็ดงาม." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 412, หน้า 62-76.
- Moonbamboo. (กรกฎาคม 2559). "SRI LANKA BEYOND EXPECTATION." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 407, หน้า 46-61.
- Pattareeya. (มกราคม 2559). "Enjoy Shikoku with All Shikoku Rail Pass." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 401, หน้า 76-88.
- Pattareeya. (มกราคม 2559). "Things to do in Okayama City." *เที่ยวรอบโลก*. ฉบับที่ 401, หน้า 68-74.